Valdemaras Šimėnas

Vidgirių kapinyno tyrinėjimai 1996–1997 metais

VU tęsė 1986–1989, 1994 m. pradėtus Vidgirių (AR 1658) (Šilutės raj., Pagėgių s-ja) kapinyno tyrinėjimus (žr. *ATL 1986 ir 1987 metais,* V., 1988, p. 94–98; *ATL 1988 ir 1989 metais,* V., 1990, p. 99–105; *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 124–127).

1996–1997 m. ištirtas 290 m^2 plotas (perkasos Nr. XXV–XXVI), surasti 22 nedegintų mirusiųjų kapai (kapai Nr. 42–63) ir 9 apvalios duobės (Nr. 19–27).

Perkasos buvo kasamos į ŠR nuo anksčiau tirtų plotų. Tik perkasos Nr. XXV ir XXVI kastos kapinyno P dalyje prie kaimo kapinių PV kampo. Ten surastas kapas Nr. 63.

Aiškėja, kad apvalios duobės yra nevienalaikės. Vienos jų yra iškastos kapinyno egzistavimo metu, kitos – neseniai. Kapinyne moterys ir vyrai laidoti priešingomis kryptimis. Daugiausia buvo kapų, orientuotų P–Š kryptimi, nemažai – į ŠV. Kiek daugiau negu anksčiau aptikta PV orientacijos moterų kapų. Ypač daug surasta vaikų kapų. Jie koncentravosi vienoje vietoje, tirto ploto Š dalyje. Sprendžiant iš įkapių, kapus galima skirstyti: vyrų (Nr. 43, 45, 46, 49, 53, 56), moterų (Nr. 44, 47, 48, 50, 51, 54), mergaičių (Nr. 52, 55, 57, 63), berniukų (Nr. 58). Keturių palaidotų vaikų lytis liko nenustatyta (Nr. 59, 60, 61, 62).

1996 m. tyrinėjimai parodė, kad yra kapų, kurie iš viršaus perdengia senesnius kapus. Tačiau tokių kapų chronologinis skirtumas labai nedidelis. Beveik neaptikta turtingesnių kapų. Vyrų ir vaikų kapai gana neturtingi.

Vyrų kapuose vyrauja ginklai ir raitelio įkapės. Tai ietigaliai, kovos peiliai-durklai (kapuose Nr. 43, 45, 46, 49), pentinai. Įdomesnis žalvarinis pentinas su į išore atlenktais galais surastas kape Nr. 46. Nerasta žirgo aukų ir žąslų (be poros atsitiktinių žąslų fragmentų). Tik kape Nr. 46 rastas įmovinis kirvis, o dalgio būta tik kape Nr. 49. Papuošalų vyrų kapuose taip pat nedaug. Dažniausiai tai geležinės segės, įvijiniai žalvariniai žiedai ir gintaro karolių apvaros.

Kiek įdomesni moterų kapai. Išskirti būtų galima kapus Nr. 44 ir 48. Kape Nr. 48 rasta sidabrinė antkaklė, sidabro cilindriukų apgalvis, pora segių žvaigždine kojele, pora žalvarinių storagalių apyrankių. Retesnės šio kapo įkapės – įvijinis žiedas paplatinta vidurine dalimi, mėlyno stiklo karolių apvara ir beržo tošies dėžutė, į kurią buvo sudėtos papildomos įkapės: žiedeliai, karoliukai, įvijėlės. Moterų kapuose rasta ir daugiau žvaigždine kojele segių. Ypač gausu gintaro karolių (apvarose ir pavienių). Daug gintaro karolių vaikų kapuose. Įdomesnis radinys yra ornamentuotas smiltainio verpstukas iš kapo Nr. 44 (pav. 25).

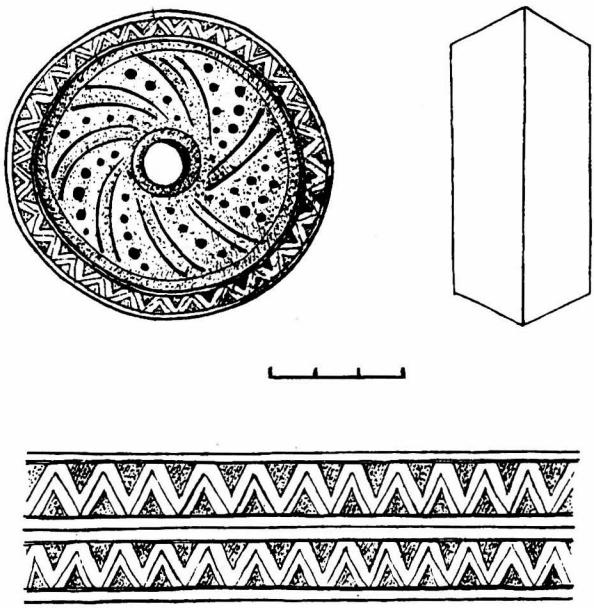

Pav. 25. Verpstukas iš Vidgirių kapinyno kapo Nr. 44.
Fig. 25. Spindle from Vidgiriai cemetery.

Iš kitų tirtų kapų savo įkapėmis išsiskyrė kapas Nr. 63. Čia rasta žalvarinė antkaklė su kilpele ir kabliuku galuose. Antkaklės galai apvynioti viela.

Taip pat kape rastos dvi storagalės apyrankės, geležinė ilgakojė segė ir gintaro karolių apvara. Sprendžiant iš antkaklės, kapas gali būti kiek ankstyvesnis už kitus.

1996 m. tyrinėjimai parodė, kad dar netiksliai yra nustatyta paminklo teritorija. Perkasos Nr. XXIII ir XXIV kastos jau už paminklinės teritorijos ribų, ten rasta vaikų kapų. Kapinyno P dalyje taip pat buvo laidojama.

Ištirti kapai, kaip ir ankstesniais metais, datuojami V a. pabaiga–VI a. Tik kapas Nr. 63, matyt, yra kiek ankstyvesnis. Kapinynas skiriamas Nemuno žemupio kultūrinei grupei.

Valdemaras Šimėnas

Investigations of the Vidgiriai cemetery in 1996–1997

The VU continued the investigations of the Vidgiriai (Šilutė dc.) cemetery started in 1986–1989 and 1994. An area of 290 m^2 was investigated in 1996–1997. Twenty two inhumations and 9 round pits (dated differently) were uncovered. The investigated burials are dated to the end of the fifth–middle of the sixth century.

Linas Tamulynas

Pleškučių-Pangėsų kapinyno žvalgomieji tyrinėjimai 1997 metais

1997 m. KPC atliko žvalgomuosius tyrinėjimus spėjamoje Pleškučių-Pangėsų (Klaipėdos raj., Priekulės s-ja) kapinyno teritorijoje.

Pleškučių-Pangėsų kapinynas literatūroje minimas nuo XIX a. pab., kai į Kionigsbergo „Prussia–Museum" pateko radinių iš Gavelių, Pleškučių ir Pangėsų kaimų – iš našlei Kurschat priklausančios sodybos teritorijos. Šį kapinyną tyrinėjo Kėnigsbergo archeologai E. Hollackas (1904 m.) ir A. Bezzenbergeris (1899 ir 1911 m.). A. Bezzenbergeris kapinyne ištyrė 6 griautinius kapus be akmenų vainikų, paskelbė savo ir E. Hollacko tyrinėjimų medžiagą, pateikė kapinyno situacijos planą (M1:100 000) ir nurodė, kad Pleškučių, Gavelių ir Pangėsų radimvietės buvo vienas kapinynas. Pagal